

U S N E S E N Í

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Martina Kříže v právní věci **žalobců: a) J. P.**, nar., bytem V. B. L. 522, F. R. NW 11 8 DD, **b) J. H. M. S.**, nar., bytem V. B., N., U. T. NE2 2LE, oba zastoupeni prof. JUDr. Zbyňkem KIESWETTEREM, Dr.Sc., advokátem, se sídlem Zavadilova 22, Praha 6 proti **žalovanému: Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí (sdělení) ministra financí ze dne 5. 10. 2012, č. j. MF – 88932/2012/03

t a k t o :

- I. Žaloba se o d m í t á.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

I. Vymezení sporu

Žalobci se podanou žalobou domáhali přezkoumání v záhlaví uvedeného sdělení ministra financí, které považovali za rozhodnutí ministra financí ve věci jejich nároků dle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích ve znění pozdějších předpisů, jímž byla k jejich žádosti ze dne 1. 9. 2012 potvrzena stanoviska Ministerstva financí sdělená žalobcům dopisy ze dne 26. 2. 2010, č. j. 908/17866/2010 a ze dne 10. 11. 2011, č. j. 44/86922/2011 ve věci mimosoudních rehabilitací. Uvedenými dopisy bylo žalobcům sděleno, že nesplňují zákonné požadavky na přiznání finanční náhrady podle zákona č. 87/1991 Sb. za odnětí nemovitého majetku firmy „S. - Pumpy, Bratři S., Lutín, Olomouc“. Žalobci následně ve své žádosti ze dne 1. 9. 2012 obhajovali legitimitu svých restitučních nároků a s odkazem na příslušnou dokumentaci požadovali, aby ministr jejich restituční nároky posoudil.

Napadeným rozhodnutím (sdělením) ministra financí bylo potvrzeno stanovisko Ministerstva financí, sdělené žalobcům v dopisech ze dne 26. 2. 2010 a 10. 11. 2011, s tím, že jde o relevantní a řádně odůvodněná stanoviska o zamítnutí žádosti žalobců. Ministr uvedl, že důvodem negativního stanoviska je skutečnost, že nemovitý majetek právních předchůdců žalobců byl odňat v r. 1941 bez následného řádného uplatnění tzv. poválečné restituce a následně byl převeden do vlastnictví státu mimo tzv. rozhodné období vymezené zákonem č. 87/1991 Sb., tedy před 25. 2. 1948, a to na základě dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškami ministra průmyslu č. 184/1945 Sb. ze dne 27. 12. 1945 a č. 1092/1946 ze dne 7. 3.

1946. Ministr současně naznačil, že žalobci mohou být odškodněni za dodatečně znárodněný majetek po r. 1951, případně za majetek odňatý dle jiného právního titulu.

II. Žaloba

Žalobci se v podané žalobě domáhali zrušení rozhodnutí (sdělení) ministra financí a s ním souvisejících rozhodnutí (dopisů) Ministerstva financí ze dne 26. 2. 2010 a 10. 11. 2011, které obsahově považovali za rozhodnutí ve věci jejich nároků na finanční odškodnění ve věci mimosoudních rehabilitací dle zákona č. 87/1999 Sb. V podané žalobě uvádějí skutkové a právní okolnosti provázející odnětí majetku jejich právních předchůdců a dokumentací dokládají, že k odnětí majetku došlo v rozhodném období bez právního důvodu, tj. z jiného restitučního titulu, než jak posoudil žalovaný. Namítají, že negativní rozhodnutí ministerstva a ministra v napadeném rozhodnutí je v rozporu s uvedenou realitou, za níž došlo k odnětí majetku a že jejich restituční nároky na finanční odškodnění jsou oprávněné.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve svém vyjádření k podané žalobě odkázal na ust. § 10 zákona č. 231/1991 Sb., o působnosti orgánů ČR v mimosoudních rehabilitacích s tím, že z formy i obsahu žalobou napadených sdělení Ministerstva financí vyplývá, že nejde o rozhodnutí vydané v řízení správním. Uvedl, že správnost tohoto názoru podporuje usnesení Nejvyššího soudu č. j. 6A 15/92-5 ze dne 28. 5. 1992, ze kterého vyplývá, že projednání žádosti o finanční náhradu je institutem předběžného projednání nároku a výsledek projednání nemá účinky, které by zaručily nezaměnitelnost a zavazující moc, neboť je na vůli účastníka, aby se svého práva domáhal u soudu v řízení podle norem občanského práva procesního. Sdělení Ministerstva financí je tak aktem předběžné povahy a není způsobilé vyvolat právní účinky a není přezkoumatelné ani dle části V., o.s.ř. ani ve správním soudnictví.

Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby soud podanou žalobu odmítl.

IV. Posouzení žaloby městským soudem

Po uvážení o povaze sporu mezi účastníky řízení a s ohledem na vyjádření žalovaného se soud nejprve zabýval tím, zda jsou dány podmínky řízení pro projednání žaloby před správním soudem.

Soud vyšel z následující právní úpravy:

Podle ust. § 2 s.ř.s. ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.

Podle ust. § 68 písm. b) s.ř.s. žaloba je nepřípustná také tehdy, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu.

Podle ust. § 46 odst. 2 s.ř.s. soud návrh odmítne také tehdy, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo v jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, anebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. V usnesení o odmítnutí návrhu musí být navrhovatel poučen o tom, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení může podat žalobu a ke kterému věcně příslušnému soudu.

Městský soud v Praze, specializovaný senát pro správní soudnictví dospěl na základě shora uvedených ustanovení s.ř.s. k závěru, že není k projednání věci soudem věcně příslušným. Podle ust. § 2 s.ř.s. soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu veřejným subjektivním právům. Z uvedeného vyplývá, že soudy ve správním soudnictví nejsou oprávněny poskytovat ochranu v soukromoprávních věcech. Toto ostatně vyplývá i z ust. § 68 písm. b) s.ř.s., jenž stanoví, že žaloba je nepřijatelná také tehdy, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu.

V případě žalobců je předmětem sporu finanční náhrada za odňatý majetek, konkrétně náhrada za odnětí nemovitého majetku firmy „S. - Pumpy, Bratři S., Lutín, Olomouc,“ náležející předchůdcům žalobců. Z podané žaloby je zřejmé, že spor je veden o okamžik a způsob odnětí majetku, tj. o restituční titul, jednoznačné však je, že žalobci svůj nárok uplatňují podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. Z tohoto právního základu vychází předmětný spor o náhradu a odškodnění, proto toto právo má soukromoprávní charakter, neboť jeho účelem je dosáhnout obnovení narušené rovnováhy v majetkových vztazích prostřednictvím nástrojů soukromého práva.

Otázkou postupu ve věcech finančních náhrad, na které vznikl nárok podle zákona č. 87/1991 Sb. se zabýval již Nejvyšší soud ve svém rozsudku 30 Cdo 4637/2010 v návaznosti na rozhodnutí správního senátu Nejvyššího soudu ve věci pod sp. zn. 6A 15/92. Uvedl, že tak, že *postup ve věcech finančních náhrad, na které vznikl nárok podle zákona č. 87/1991 Sb. upravuje v části I. zákon č. 231/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v mimosoudních rehabilitacích. Dle ustanovení § 10 zákona č. 231/1991 Sb. postupuje příslušný ústřední orgán při projednání žádosti přiměřeně podle původního zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem. Odkazem na přiměřené použití zákona č. 58/1969 Sb. je myšlena úprava povinného předběžného projednání nároku u ústředního orgánu podle ustanovení § 9 až 11 cit. zákona. Teprve neuspokojil-li ústřední orgán nárok poškozeného do šesti měsíců ode dne podání žádosti, mohl se poškozený domáhat přiznání nároku nebo jeho neuspokojené části u soudu. Jinými slovy, předběžné projednání nároku u ústředního orgánu bylo procesní podmínkou pro případné další uplatnění nároku u soudu. Smyslem této právní úpravy byl především akcent na mimosoudní vyřešení věci, jak je tomu i v případě současné právní úpravy zákona č. 82/1998 Sb. Bývalý Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. 5. 1992, sp. zn. 6 A 15/92, uvedl, že zákonodárce tím zamýšlel upravit neformální postup ústředního orgánu, při němž tento orgán hodnotí žádost samu a k ní připojené doklady, a na základě jejich posouzení se rozhodne, zda požadovaný nárok uspokojí či ne. Žadatele vyrozumí toliko přípisem, který je pouze předběžné povahy a není způsobitelný nabytí právní moci. Je poté na vůli žadatele, zda se svého práva bude domáhat žalobou u soudu v klasickém nalézacím řízení. (citované usnesení Nejvyššího soudu bylo publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 25/1994, dostupné je rovněž v ASPI pod číslem*

JUD4488CZ) K vypořádání vztahů mezi účastníky mohlo dojít pouze tehdy, uzavřeli-li dohodu dle ustanovení § 11 zákona č. 58/1969 Sb.

Uvedený rozsudek Nejvyššího soudu vychází z judikatury bývalého Nejvyššího soudu, který ve svém rozhodnutí pod sp. zn. 6 A 15/92 judikoval, že: **akt ministerstva financí České republiky, jímž je občanu sděleno, že se mu nepřiznává finanční náhrada za nemovitost, kterou nelze vydat podle zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích, nemůže být napaden žalobou u soudu podle ustanovení hlavy druhé části páté o.s.ř. (tj. tehdy žalobou ve správním soudnictví) a že právo na finanční náhradu za nemovitost, kterou nelze podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, vydat, není právem k nemovitosti samé ve smyslu ustanovení § 88 odst. 1, písm. h/o.s.ř.). Místně příslušným k projednání žaloby o poskytnutí této finanční náhrady je obecný soud odpůrce.**

Uvedený soud také judikoval, že sdělení Ministerstva financí ČR o tom, že se žadateli nepřiznává finanční náhrada za nemovitost, kterou nelze vydat podle ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., není rozhodnutím, proti němuž by bylo tehdy možné podat žalobu podle ustanovení § 247 a násl. o.s.ř. Z tohoto důvodu vyplynulo, že nebyla-li uvedena finanční náhrada přiznána, lze se jejího zaplacení domáhat žalobou u soudu, a to u obecného soudu toho státního orgánu, proti němuž žaloba směřuje.

V posuzované věci jsou tedy napadená stanoviska ministra financí a Ministerstva financí toliko předběžné povahy, nikoliv rozhodnutím. Jsou aktem stvrzujícím, že nedošlo k výše zamýšlenému a prioritnímu mimosoudnímu vypořádání se státem před soudním řešením požadované náhrady. Z tohoto důvodu napadený dopis ministra financí a jemu předcházející dopisy Ministerstva financí nejsou správními rozhodnutími, jimiž se závazně a s právními účinky stanoví práva a povinnosti fyzických osob, nýbrž jde o určitá „rozhodnutí“, která mají povahu stanovisek, jenž určují další postup – v případě negativního stanoviska jako je tomu u žalobců uplatnění nároku před soudem v občanskoprávním řízení, neboť, jak bylo výše vyloženo, jde o spor v soukromoprávní věci.

Vyřešení sporu mezi účastníky řízení cestou přezkoumání napadených sdělení ministra vnitra a Ministerstva vnitra a vydání rozhodnutí ve věci tak specializovanému senátu pro správní soudnictví Městského soudu v Praze nepřislouší. Městský soud v Praze přitom zdůrazňuje, že se v dané věci nezabýval a ani nemohl zabývat samotnou otázkou oprávněnosti nároku žalobců, neboť posuzoval výlučně otázku, zda v daném případě žalovaný vydal rozhodnutí s právními účinky, zda tak učinil ve věci soukromého či veřejného práva a zda tedy byl k rozhodnutí o žalobě věcně příslušný soud ve správním soudnictví, nebo zda má být věc projednána v řízení podle části třetí občanského soudního řádu.

Vzhledem k výše uvedenému postupoval soud podle ustanovení § 68 odst. 2 písm. b) s.ř.s., za použití ustanovení § 46 odst. 2 s.ř.s., a podanou žalobu odmítl.

Je na žalobcích, aby případně podali nový návrh (žalobu) podle části třetí o.s.ř. Věcná příslušnost soudu k projednání věci se řídí ustanovením § 9 o.s.ř.; protože zákon nestanoví jinak v odstavcích 2 až 3 tohoto ustanovení, které upravují věcnou příslušnost krajských soudů, je věcně příslušným okresní (obvodní) soud. Protože pak právo na finanční náhradu za nemovitost, kterou nelze vydat podle zákona č. 87/1991 Sb., není právem k nemovitosti samé (§ 88 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.), je místně příslušným obecný soud odpůrce (žalovaného).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 věta první s.ř.s. Byla-li žaloba odmítnuta, žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů.

P o u č e n í :

I. Žalobci mohou do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o odmítnutí žaloby podat žalobu podle části třetí občanského soudního řádu k místně příslušnému obecnému soudu odpůrce (žalovaného), kterým je v daném případě Obvodní soud pro Prahu 1. V případě včasného podání žaloby u soudu příslušného k občanskému soudnímu řízení platí, že řízení o ní bylo u soudu zahájeno dnem, kdy soudu došla odmítnutá žaloba (§ 82 odst. 3 o. s. ř.).

II. Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

V Praze dne 27. října 2015

JUDr. Naděžda Řeháková, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Veronika Brunhoferová